Türkiye Turizm Ansiklopedisi

Kavramlar, Kurumlar ve Kuruluşlar, Olaylar ve Kişiler

Cilt

V

Diyarbakır

Feriye Lokantası

Editör ve Koordinatörler

Prof. Dr. Nazmi KOZAK

Prof. Dr. Metin KOZAK

DETAY YAYINCILIK

Ankara, 2022

DETAY YAYINLARI : **1491**

1. Baskı : Nisan 2022
ISBN : **978-605-254-556-0**
Takım ISBN : **978-605-254-551-5**
Yayıncı Sertifika No : 46573
Matbaa Sertifika No : 42488

Kitapta yer alan ansiklopedi maddelerinin bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazar/larına aittir.

© ***Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.***
Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi ve sayfa düzeni : Prof. Dr. Nazmi Kozak
Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Buro Matbaacılık ve Basımevi
1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı
Editör ve Koordinatörler: Nazmi Kozak, Metin Kozak
Türkiye Turizm Ansiklopedisi: Kavramlar, Kurumlar ve Kuruluşlar, Olaylar ve Kişiler, Cilt: 1, 1. Baskı
ISBN: 978-605-254-556-0, 385 + 15 sayfa ve dizin var.

DETAY YAYINCILIK

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

Edirne Mahsulat ve Mamulat Sergisi

(Edirne, 31 Ağustos 1905)

Modern fuarcılığa uygun ilk bölgesel sergi.

XX. yüzyılı bölgesel ölçekte sergi düzenleyerek karşılayan Osmanlı vilayetlerinden olan Edirne Vilayeti'nin sergisinin tam adı Edirne Vilayeti Mahsulat ve Mamulat Sergisi'ydi. Edirne Valisi Hüseyin Kazım Paşa'nın vaziyet ettiği çalışmalar, bulunduğu güzergâh sebebiyle panayır-sergi geleneğine sahip bir vilayette gerçekleştirildi. Sultan II. Abdülhamid'in talimatı uyarınca tertiplenen sergi, padişahın tahta çıkış yıldönümü olan 31. 08. 1905 tarihinde Vali Paşa, askerî ve mülkî yönetim ile yabancı tüccar, şehrin önde gelenleri ve yabancı başkonsolosların katılımıyla yapıldı. Açılış günü askerler sergi binasının önündeki caddenin iki kenarına dizilerek bir tören görüntüsü oluşturdu, sergi binası ve cadde Türk bayraklarıyla süslendi.

Sergi bahçesinde, ziyaretçiler için dinlenme alanları oluşturuldu. Hububat şubesinde özel olarak yaptırılan sergi reyonlarında küçük ayrı bölümlerde bitki tohumları teşhir edildi. Duvarlar, sembolik tarım aletleriyle süslenirken, bilgilendirici levhalar asıldı. Bakır ve diğer madenlerden yapılan ev eşyalarının sergilendiği şubenin yanı sıra halıcılık bölümünde halı kilim örnekleri ile seramik ve çini numuneleri yer aldı. Ayrıca sarraciye kısmında deri ürünleri, çanta, koşum malzemeleri ile koyun derileri mevcuttu. Vilayetteki kız mektepleri öğrencilerinin ürettiği ürünlere de yer verildi. Çalışma masası, sandık, aynalık gibi usta marangozluk ürünleri kadın ziyaretçilerin ilgi odağı oldu. Edirne Sergisi'nde nadide masa ve sandalyelerle birlikte ünlü ressamların fırçasından çıkma resimler de sergilendi. Sergi kabaca ürünlerin yığılmasından öte bir yaklaşımla Osmanlı sergi tasarım ve yerleştirme üslubundan izler taşıdı. Tütün ürünleri, halı ve kilim örnekleri, hububat numuneleri ve tohumları ile kız öğrencilerinin el işleri ilgi gördü.

Edirne Sergisi'ne Doğu Rumeli, Sofya ve Filibe'den yoğun ilgi gösterildi. Sergiye ziyaret için aşırı talep olunca ziyaretçilerin 10 kişilik gruplar halinde ayrı zamanlarda gelmeleri istendi. Uzmanlardan oluşan bir heyet, katılan ürünleri inceleyerek, teşvik ve ödüllendirilmesi gerekenleri nakdi ödülle ödüllendirdi. Ayrıca serginin organizasyonunda görev alan bazı kişilere nişan ve madalya verildi.

Ayrıca bkz.: Edirne; Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: Işıklı, A. (2012). *Türkiye Fuar Albümü*. İstanbul: İFM Yayınları.

Yararlanılan kaynaklar: Işıklı, A. (2012). *Türkiye Fuar Albümü*. İstanbul: İFM Yayınları; Memiş, Ş. (2015). *19. Yüzyılda Bir Sanayileşme Stratejisi Olarak Uluslararası Fuarlar: Osmanlı Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi; Servet-i Fünun, 28 Eylül ve 2 Kasım 1905.

Şefik MEMİŞ

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Edirne Mis Meyve Sabunu

Edirne'de üretilen, padişah sabunu, saray sabunu adı da verilen bir mum türü.

Mis meyve sabunu, Edirne'ye özgü bir sembol olarak biliniyor. Türk kültüründe önemli bir yeri olan mis meyve sabunculuğu, 1600'lü yıllarda Osmanlı döneminden itibaren Edirne'de devam eden bir Türk geleneğidir. XVII. yüzyılda Osmanlı'da misk, amber ve gül esansı karıştırılarak hamur kıvamına getirilen sabunun birebir meyve boyutlarında şekillendirilmesi ve gerçek meyve renklerine uygun şekilde boyanmasıyla imal ediliyor. Kiraz sapı, çeşitli mis meyve çekirdekleri (şeftali, kayısı, karpuz, kavun) kuru karanfil, ince ağaç dalları, karanfil tozu, tarçın tozu da mis meyve sabunu üretiminde kullanılan doğal malzemelerdir.

Edirne mis meyve sabunları, zamanla Osmanlı sarayına, sultanlara, yerli ve yabancı devlet erkanına sunulan değerli hediyeler arasına girdi ve mis meyve sabunculuğu Edirne'de çok önemli bir meslek haline geldi.

Sabunlara meyve şekli verilerek yapılan mis meyve sabunları sadece temizlik maddesi olmadı, güzellik ve süsleme ürünü de oldu. Mis meyve sabunları üç boyutlu olmaları yanında güzel boyaları ve kokuları ile de dikkat çekiyor. Bugün çeşitli mekânlarda mis meyve sabununa rastlanıyor. Günümüzde uzun süre gerçek görünümünü koruyan meyve sabununun en önemli işlevi hem görüntü, hem de hoş kokusu ile ofislerde, otellerde, evlerde, mağazalarda dekorasyon amaçlı kullanımıdır.

Sabun ustaları tarafından büyük titizlik ve özen gösterilerek, tek tek elle yapılan, misk, amber ve gül esansları katıldıktan sonra, her birine elma, armut, şeftali, limon, portakal, üzüm, incir, muz, çilek, kayısı, erik, kiraz gibi meyve biçimleri verilen sabunlar, giderek bir meslek olmaktan daha çok, Edirne'ye özgü, özgün el sanatına dönüştü. Edirne'deki mis meyve sabunu işletmeleri hemen hemen bütün meyveleri içerecek şekilde üretim yaparak faaliyetlerini sürdürüyor. Edirne'nin Sabuni Mahallesi, işte bu yıllardan günümüze miras kalan Edirne'nin sabun merkezi olduğunu gösteren bir semtin adıdır.

Dünya uygarlıklarında temizliğin simgesi olarak bilinen ve tanınan sabun, Edirne'de XVII. yüzyıldan itibaren yeni bir kültürel kimlik kazandı. Her birine ayrı ayrı meyve biçimi verilerek yapılan kokulu meyve sabunları, Edirneli ustaların elinde artık yalnızca temizlik maddesi değil, aynı zamanda bir güzellik ve süsleme ürünü oldu.

Edirne Mis Meyve Sabunu'nun adı eski kaynaklarda, tarih boyunca saraydan gelen siparişlerin öncelikli olarak karşılanması gerektiğinden dolayı *saray sabunu*, padişahın gerek hijyen gerekse hediye sunmadaki titizliğinden do-